

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Sacra-||mento Evcharistiae,|| contra Oecolampadium,
opusculum:||**

Clicthove, Josse

Coloniae, 1527

VD16 C 4208

Quatuor insuper praecipuor[um] ecclesiae doctor[um] autoritate:
confirmari ueritatem corporis & sanguinis domini in sacrosancta
eucharistia. XII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30220

DE SACRAMENTO

re est esca: & sanguis meus uere est potus. Qui es-
dit carnem meam & bibit sanguinem meum: in
me manet & ego in eo. de ueritate carnis & san-
guinis: non relictus est ambigendi locus: Nunc em̄
& ipsius dñi professione & fide nostra: uere caro
est, & uere sanguis est. Et hæc accepta atq; hau-
sta efficiunt: ut & nos in Christo & Christus in
nobis sit. Ergo est ipse in nobis: per carnē. Deniq;
in fine eiusdē capitis habentur eadē prorsus uerba
quæ paulo ante in præsentī capite, ex cap. corpus
Christi. de consecra. distinctione secunda: Hilario
papæ sunt attributa. Vnde dilucide constat: illa,
beati Hilarij Pictauiensis episcopi: & non alterius
cuiuspiã Hilarij (quod tamen ipse titulus prædi-
cti capitis: subinsinuare uidebatur) esse uerba.

¶ Quatuor insuper præcipuorum ecclesiæ
doctorum autoritate: confirmari ueritatē
corporis & sanguinis domini, in sacrosan-
cta eucharistia. Cap. XII

EX eadem quoque distinctione secunda,
tituli de consecratione: colligi haud ma-
gno negotio possūt testimonia, qua: uor
illarum ecclesiæ catholicæ columnarum
qbus in sanctarum scripturarum inter-
pretatione solide nititur atq; fulcitur. quatuor
scilicet primorum ecclesiasticorum doctorum:
quorū in elucidandis sacre fidei mysterijs maxi-
ma semp fuit, effectq; debet apud oēs autoritas.
Hieronymi inquam: Augustini, Ambrosij &
Gregorij: q in suis scriptis unanimi sententia & u-
no (ut ita dixerim) ore: astruunt sacrū Christi cor-
pus & sanguinē, uere & secundum rē ipsā in eucha-

rística contineri. ¶ Siquidem prædictæ distinctionis cap. singuli. adducuntur hæc Hieronymi uerba: ex sermone dominicæ quinte post epiphaniam domini. Singuli autem totum accipiunt Christum dominum: & in singulis portionibus totus est. nec per singulos minuitur. sed integrum se in singulis præbet. Et in eiusdem distinctione cap. nec Moyses. afferuntur hæc sacri eiusdem authoris uerba ad Edibiã. Nec Moyses dedit uobis panem uerum: sed dominus Iesus. Ipse conuiuia & conuiuium: ipse comedens & qui comeditur. Denique cap. accipite (quod proxime sequitur) citatur & Hieronimus super Matthæum: exponens hæc domini uerba. Accipite & comedite: hoc est corpus meum: in hunc modum. Postquam typicum pascha fuit completum. & reliqua. ut supra fuere adducta: neque hic sunt integre repetenda. Cæterum quomodo singuli in eucharistia totum sumunt Christum dominum: & se integrum in singulis præbet. quomodo item ipse dominus noster in eodem uenerabili mysterio conuiuium est. & qui comeditur quomodo denique in ueritate sui corporis & sanguinis re-præsentauit Christus, quomodo Melchisedech in pane & uino præfigurauerat (quemadmodum Hieronymi uerba, hic tertio annotata loco, & superius integre citata: testatur) si corpus eius & sanguis non uere continentur in eucharistia: sed tantum ibi est sicut in signo. re-præsentatio, iuxta Oecolampadii placitum? In eandem omnino conspirat sententiam & beatus Augustinus: in multis suorum scriptorum locis. Nempe in libro sententiarum Prosperi (ut in supra dicta distinctione cap. nos autem. recitat Gratianus) ita ait. Nos autem specie panis & uini quam uidemus: res inuisibiles, id est carnem & sanguinem honoramus. Nec similiter comprehendimus has duas species: quæ

Hieronymus

Idem

Idem.

Capite. 7

Gene. 4.

Augustinus.

DE SACRAMENTO

Idem .

admodū ante consecrationē cōprehendebamus. cū fideliter fateamur, ante consecrationem : panē esse & uinum. quod natura formauit. post consecrationē uero: carnē Christi & sanguinem, quod benedictio cōsecrauit . In eodem etiam libro dicit idem, consimile assertum: quod in eadem dist. tituli de consecratione, cap. hoc est. sic adducitur.

Idem:

Ioan. 6

Hoc est quod dicimus: quod modis omnibus approbare contendimus. sacrificiū ecclesiæ duobus modis confici, duobus constare: uisibili elementorum specie, & inuisibili domini nostri Iesu Christi carne & sanguine. & sacramento: & re sacramenti, id est corpore Christi . Et paulo post: eodem in loco. Caro eius est: quam forma panis opertam in sacramento accipimus, & sanguis eius: quem sub uini specie & sapore potamus. Rursum in eadem dist. cap. utrum sub . hęc Augustini adducuntur uerba. Vtrū sub figura, an sub ueritate, hoc mysticū calicis sacramētū fiat: ueritas ait. Caro mea uere est cibus: & sanguis meus uere est potus. Alioquin: quō magnū erit. Panis quem ego dabo: caro mea est pro mundi uita. nisi uera sit caro? Sed quia Christum fas uorari dentibus non est: uoluit dominus hunc panem & uinū in mysterio uere carnem suam & sanguinem suū consecratōe spūs sancti potenter creari, & quotidie pro mundi uita mystice immolari. Ut sicut de uirgine per spiritū sanctum uera caro sine coitu creatur: ita per eundem ex substantia panis & uini, mystice idē corpus Christi consecretur. Et reliqua: ibidem sequuntur. Arrigant (uelim) hic aures aduersarij: & animaduertant totam suam positionem de eucharistia, ab August. his uerbis elisam atq; subuersam cum ait, nō sub figura, sed sub ueritate hoc mysti-

eum eucharistiæ sacramentū fieri, & ueram ibi esse Christi carnē, uerūq; sanguinem. ¶ Sed & beatum patrem Ambrosiū tertio audiamus loco: eiusdem ueritatis egregium assertorem. qui in quarto libro de sacramentis, capite quarto: his uerbis, in eadē distinctiōe secunda tituli de cōsecratione capite, panis est. adductis: eam sic astruit. Panis est in altari usitatus: ante uerba sacramento ubi accessit cōsecratio: de pane fit caro Christi. Hoc igitur astruamus. Quō autē pōt q̄ panis est: esse corpus Christi: Cōsecratio igitur: quibus uerbis est, cuius sermonibus dñi est Iesu. Et paulo post: in eodē cap. Quod erat panis ante consecrationē: iam corpus Christi est post consecrationē. Quia sermo Christi creaturā mutat: & sic ex pane fit corpus Christi. & uinū cū aqua in calice mixtū: fit sanguis, cōsecratione uerbi cœlestis. Et infra: in fine eiusdē capituli. Deinde ipse Christus testificatur, q̄ corpus suū & sanguinē accipiamus: de cuius fide & testificatione, dubitare non debemus. Idē quoq; sacros author in libri sui de mysterijs initiandis cap: nono: efficacissimis p̄suasiōibus (q̄ in eadē dist. referuntur: ca. reuera mirabile) idē affirmat propositū. Vbi post multa miracula recitata ex ueteris instrumenti pagina: quibus ostēdit possibilitatem conuersionis substantiarum panis & uini in uerum corpus & sanguinē Christi, sub iūgit. Sed quoad argumētis utimur: suis utamur exemplis: incarnationisq; astruamus mysterij ueritatem. Nunquid naturæ usus præcessit: cum dominus Iesus ex Maria nasceretur? Si ordinem q̄rimus: uiro mixta fœmina generare consueuerat. liquet igitur: quod præter naturæ ordinem uirgo generauit. & hoc quod conficimus corpus: ex

Ambrosi

Idem.

Idem.

DE SACRAMENTO

Math. 26

uirgine est. Quod hic quæris nature ordinem in Christi corpore: cum præter naturam sit ipse dominus Iesus partus ex uirgine: Vera utique caro Christi: quæ crucifixa est, quæ sepulta est. Vere ergo carnis illius sacramentum est. Ipse clamat dominus Iesus. Hoc est corpus meum. Ante benedictionem uerborum caelestium: alia species nominatur post consecrationem: Christi corpus significatur. Ipse dicit sanguinem suum. Ante consecrationem: aliud dicitur, post consecrationem: sanguis nuncupatur. Tu dicis amen. hoc est. uersus est. Quod os loquitur, mens eterna fateatur quod sermo sonat: affectus sentiat. Hæc ille. Vbi id obiter annotandum occurrit, quod cum dicit illic sacer Ambrosius. post consecrationem: Christi corpus significatur. uerbum significatur, tantum ibi ualere: atque designatur, uocatur, & appellatur: non quidem figurali sed uero nomine. Neque ibi uerbum illud accipi debet: ut designet idem quod representatur, aut figuratur tanquam in signo. Quemadmodum ipsum accipit Oecolampadius: qui uerbum illud Ambrosianum & dictum, mordicus arripit, & in testimonium suæ assertionis apprehendit: quasi pro se faciat. cum ex antecedentibus & consequentibus Ambrosii uerbis: dinoscatur illud omnino ex opposito cum eo pugnare.

Oecolampadius fri,
uolater,
giuersatio

¶ Idem quoque improbus sacre communionis hostis. ut hæc supra dicta ex Ambrosio adducta testimonia, ualidissime contra se militans subterfugiat, & callidius declinet: hunc obtendit umbonem & clypeum obiectat. quod liber ille de sacramentis, non sit Ambrosii sed falso eidem ascriptus, quod phrasim eius (ut ait) non sapiat. Sermones itidem eiusdem: per contumeliam consutitios uocat. Librum denique de mysteriis: nomine Ambrosii prætitulatum, non eius esse opus com-

tendit, sed alterius cuiuspiam incerti autoris: & e-
 mentiti cuiusdā Ambrosij. In qua sane calumnia
 cauillatoria, Viclefū magistrū suū, & ducem
 huius impietatis de eucharistia, secutus uidetur: q̄
 non erubuit sacratissimū patrem Ambrosium,
 ab ecclesia catholica cum primis approbatum, uo-
 care doctorem apocryphum: q̄ illius contrante-
 retur improbitati & insanīa. Verū nō debent hęc
 hæreticorū lucifugarū subterfugia & uasimenta
 quęmpiam mouere. quibus id germanum est & fa-
 miliare: autores sacros & eorū scripta (quęlibet
 illa probentur a toto fidelium & eruditione præ-
 stantium uiroꝝ choro) q̄ erroneas eorū assertiones
 conuellunt ac destruunt: negare, & illis ascriptitia
 appellare. Sic plane nostra tempestate eo demen-
 tiā progressi sunt nonnulli: q̄ epistolā canonicā
 Iacobi apostoli ausi fuerint astruere nō fuisse a b.
 Iacobo cōpositam, aut apostolico spiritu non esse
 conscriptam: q̄ una cum fide, necessaria perhibe-
 at esse & opera bona ad salutem, contra eorū pla-
 citum. Alij uero secundum Machabæorū librum
 (quem teste August. in 18 lib. de ciui. dei, cap. 34.
 Ecclesia inter canonicos habet sacrę scripturę li-
 bros) oblatrant esse apocryphum: q̄ aduersus eo-
 rum placita, ex ipso apertum proferatur testimo-
 nium, confirmans orationes uiuentium prodesse
 uita defunctis. ¶ Præterea eundem B. patrem su-
 gillat Oecolampadius, tanq̄ dialecticę imperitū:
 q̄ in comprobanda sacrę eucharistię ueritate per
 ueteris instituti exempla, diuinam attestantia uir-
 tutem, ab eo quod fieri potest ad ita factum esse
 progrediatur. quasi hanc cōtexuerit ratiocinatio-
 nem Ambrosius. Christus potuit immēsa sua uir-
 tute panem & uinum in corpus suum & sangui-

Viclefus.

Iacob. 2

Augusti.

2. Mac. 12

S

F

DE SACRAMENTO

nem conuertere: erga re ipsa id effecit, & hanc operatus est conuersionem. Quod certe, a ueritate esse deprehendet alienum: quisquis exacte totum illum Ambrosianæ rationis progressum expendit. In qua non solum id assumit ipse sacer antistes, quod Christus potuerit illam transmutationem facere: sed insuper, quod eandem uoluerit & tentauerit efficere. quandoquidem uerba ipsa euangelistarum admirabilem illam eucharistiæ institutionem referentium: etiam in ipso prædictæ ratiocinationis cõtextu adducat in robur & testimonium suæ deductionis persuasoria. Ex eo autem, quod Christus potuerit huiusmodi conuersionem panis & uini in suum corpus & sanguinem efficere, & quod id ipsum uoluerit atque tentauerit operari: recto cõsequio colligas, quod illud idem fecerit. Omnia enim quæcunquæ uoluit, dominus fecit, in cœlo & in terra, in mari & in omnibus abyssis. Hallucinatus est igitur hac in parte Oecolampadius: quod non integre assumpsit totum id antecedens, quod in hac ratiocinatione sua præmiserat & assumendum insinuauerat Ambrosius. ¶ De

Psal. 134.

6

Gregor.

Rom. 6

mum B Gregorius, hunc sacrum cõplens quaternarium. in homelia paschali eandem testificatur ueritatem, præclara quidem sententia, quæ etiam adducitur in eadem distinctione sæpius citata, ca. quid sit. hisce uerbis. Quid sit sanguis agni: non iam audiendo, sed bibendo didicistis: qui sanguis super utrumque postem ponitur: quando non solum ore corporis, sed etiam ore cordis hauritur. Hæc salutaris uictima: illam nobis mortem unigeniti per mysterium reparat. Qui licet resurgens ex mortuis iam non moritur, mors illi ultra non dominabitur: tamen in seipso immortaliter & incorruptibiliter uiuens, iterum in hoc mysterio moritur. Eius quoque

biq; corpus sumitur, eius caro in salutem populi patitur: eius sanguis non iam per manus infidelium, sed in fidelium ora profunditur. Hinc ergo pensamus, quale sit hoc sacramentum: quod pro absolutione nostra passionem unigeniti filij semper imitatur. Quis enim fidelium habere dubium possit: in ipsa immolationis hora ad sacerdotis uocem caelos aperiri? in illo Iesu Christi mysterio: angelorum choros adesse? summa & ima sociari: unumq; ex inuisibilibus atq; uisibilibus fieri? Vno eodemq; tpe ac momento, in caelo rapitur ministerio angelorum, corpori Christi sociandus: & ante oculos sacerdotis in altari uidetur. Et nonnullis interiectis: subnectit in eodem capite. Quotidie ipse Christus comeditur & bibitur in ueritate: sed integer, uirgatus atq; immaculatus manet. Et ideo magnum & pauendum est mysterium: quia aliud uidetur, & aliud intelligitur. Haec ibi. Quibus abunde refellitur improba aduersarioꝝ assertio: quam impugnamus. Cum enim quotidie ipse Christus, comedatur & bibatur in ueritate, ut hic testatur Gregorius: planum est utiq; sacrum eius corpus, & sanguinem in Eucharistia ueraciter contineri, & non in figura tantum siue signo. Caterum cum in praemissis uerbis ait Gregorius, qd Christus iterum in hoc mysterio moritur: ita id accipiendum est atque si diceret, in hoc mysterio: mortem passus representatur. Et quod protinus sequitur: eius caro in salutem populi patitur. tantundem ualet ac si dicat: eius caro crucem passa insinuatur. Possent & ex praedictorꝝ quatuor ecclesiae luminariu scriptis, plura in hanc rem colligi testimonia: sed quae adducta nunc sunt, sufficere praesenti negotio putantur.

Gregor.